

IV

(Oplysninger)

OPLYSNINGER FRA DEN EUROPÆISKE UNIONS INSTITUTIONER OG ORGANER

RÅDET

Rådets konklusioner af 26. november 2009 om uddannelse af børn med indvandrerbaggrund

(2009/C 301/07)

RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION,

SOM HENVISER TIL

Rådets direktiv 77/486/EØF om skolegang for børn af migrant-arbejdstagere fra EU-lande, hvorefter medlemsstaterne skal tilbyde sådanne børn vederlagsfri undervisning, herunder navnlig undervisning i værtslandets eller et af værtslandets officielle sprog, og i samarbejde med hjemlandene træffe egnede foranstaltninger til at fremme undervisningen i modersmålet og i hjemlandets kultur ⁽¹⁾,

konklusionerne vedtaget af Rådet og repræsentanterne for medlemsstaternes regeringer om fastlæggelse af fælles grundprincipper for politikken for integration af indvandrere i Den Europæiske Union ⁽²⁾, hvoraf én går ud på, at indsatsen på uddannelsesområdet er af afgørende betydning for at forberede indvanderne og navnlig deres efterkommere til at få større succes og deltage mere aktivt i samfundet,

Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse nr. 1720/2006/EF af 15. november 2006 om et handlingsprogram for livslang læring, der omfatter støtte til projekter vedrørende interkulturel undervisning og integration af indvandrelever,

konklusionerne vedtaget af Rådet og repræsentanterne for medlemsstaternes regeringer, forsamlet i Rådet, om effektivitet og lige muligheder inden for uddannelse og erhvervsuddannelse ⁽³⁾, hvori medlemsstaterne blev opfordret til at sikre uddannelses- og erhvervsuddannelsessystemer med lige muligheder, som sigter mod at skabe muligheder, adgang, behandling og resultater, der er uafhængige af den socioøkonomiske baggrund og andre faktorer, der kan føre til uddannelsesmæssige skævheder,

Europa-Parlamentets og Rådets henstilling af 18. december 2006 om nøglekompetencer for livslang læring, der fremhæver betydningen af sociale kompetencer og medborgerkompetencer og kulturel bevidsthed, samt henstiller, at der træffes hensigtsmæssige foranstaltninger for personer, som er uddannelsesmæssigt dårligt stillet og derfor har behov for særlig støtte til at realisere deres uddannelsespotentialer ⁽⁴⁾,

konklusionerne fra Det Europæiske Råd den 13.-14. marts 2008, der indtrængende opfordrede medlemsstaterne til at træffe konkrete foranstaltninger med henblik på at forbedre uddannelsesniveaut for lærende med indvandrerbaggrund ⁽⁵⁾,

den europæiske pagt om indvandring og asyl, hvori medlemsstaterne blev opfordret til at iværksætte ambitiøse politikker for at fremme en harmonisk integration i migranternes modtagerland, herunder særlige foranstaltninger til fremme af sprogindlæring ⁽⁶⁾,

konklusionerne vedtaget af Rådet og repræsentanterne for medlemsstaternes regeringer om integrationspolitikkerne i Den Europæiske Union ⁽⁷⁾, der indeholdt en opfordring til at udvikle uddannelsesmæssige foranstaltninger, der er afpasset efter behovene hos børn med indvandrerbaggrund, og som sigter mod at forhindre skolenederlag,

konklusionerne vedtaget af Rådet og repræsentanterne for medlemsstaternes regeringer, forsamlet i Rådet den 21. november 2008, om forberedelse af unge til det 21. århundrede: En dagsorden for det europæiske samarbejde på skoleområdet ⁽⁸⁾, hvori medlemsstaterne blev opfordret til at sikre adgang til uddannelse og tjenester af høj kvalitet, navnlig for børn og unge, som er dårligt stillede på grund af personlige, sociale, kulturelle og/eller økonomiske forhold,

⁽¹⁾ EFT L 199 af 6.8.1977, s. 32.

⁽²⁾ Dok. 16238/1/04 REV 1.

⁽³⁾ EUT C 298 af 8.12.2006, s. 3.

⁽⁴⁾ EUT L 394 af 30.12.2006, s. 10.

⁽⁵⁾ 7652/08, punkt 15, s. 10.

⁽⁶⁾ Dok. 13440/08.

⁽⁷⁾ Dok. 15251/08.

⁽⁸⁾ EUT C 319 af 13.12.2008, s. 20.

SOM UDTRYKKER TILFREDSHED MED

Europa-Kommissionens grønbog med titlen »Migration og mobilitet: udfordringer og muligheder for uddannelsessystemerne i EU« og den tilhørende rapport om den konsultationsprocedure, der foregik i anden halvdel af 2008 ⁽¹⁾,

og SOM BEMÆRKER

at begrebet »med indvandrerbaggrund« i disse konklusioner — der primært fokuserer på skoler — navnlig vil blive brugt om børn af alle personer, der bor i et EU-land, som de ikke er født i, uanset om de er tredjelandsstatsborgere eller statsborgere i en anden EU-medlemsstat, eller om de efterfølgende er blevet statsborgere i værtsmedlemsstaten,

ER OPMÆRKSOMT PÅ FØLGENDE:

- 1) migration har i generationer ydet et betragteligt bidrag til den europæiske socioøkonomiske udvikling og vil fortsat gøre det i fremtiden. I dagens kontekst af stigende globalisering og demografisk forandring er vellykket integration af indvandrere i samfundet stadig en forudsætning for Europas økonomiske konkurrenceevne og for social stabilitet og sammenhængskraft,
- 2) uddannelse spiller en afgørende rolle, ikke blot med hensyn til at sikre, at børn med indvandrerbaggrund kan udnytte deres potentiale til at blive velintegrerede borgere, der klarer sig godt, men også med hensyn til at skabe et samfund, der er retfærdigt, inklusivt og respekterer mangfoldighed. Alligevel er der mange sådanne børn, der fortsat klarer sig mindre godt hvad angår uddannelsesmæssige resultater, og problemer vedrørende forskelsbehandling på grund af race og etnisk oprindelse og social eksklusion findes i alle dele af Den Europæiske Union. Tilstedeværelsen af et stort antal lærende med indvandrerbaggrund i mange medlemsstater frembyder således en række udfordringer — men også nogle værdifulde muligheder — for deres uddannelsessystemer,
- 3) integration af indvandrere er en kollektiv bestræbelse, der kræver en indsats fra migranterne selv, og som involverer mange forskellige sektorer i samfundet ud over uddannelsessektoren. Et sektoroverskridende politisk samarbejde mellem bl.a. relevante ministerier, uddannelsesmyndigheder, sociale institutioner, sundhedstjenester, boligmyndigheder og asyl- og indvandringstjenester samt dialog med civilsamfundet er meget vigtigt for at sikre børn med indvandrerbaggrund og deres familier passende støtte,
- 4) selv om et stort antal børn med indvandrerbaggrund klarer sig godt i uddannelsessystemet, og nogle af dem faktisk er blandt de elever, der opnår de bedste resultater, viser både nationale indikatorer og internationale undersøgelser, som

f.eks. PISA ⁽²⁾, tydeligt gang på gang, at der er tendens til, at de fleste indvandrerbørns uddannelsesmæssige resultater er betydeligt ringere end resultaterne blandt jævnaldrende fra værtslandet. Dette fører til, at flere af disse elever forlader skolen tidligt og får lavere kvalifikationer, og at færre fortsætter på videregående uddannelser. Et tilbud til børn med indvandrerbaggrund om en bedre chance for gode uddannelsesmæssige resultater kan mindske marginalisering, udelukkelse og fremmedgørelse,

- 5) det giver anledning til særlig bekymring, når de sproglige og kulturelle forskelle mellem hjem og skole er kombineret med dårlige socioøkonomiske forhold. I sådanne tilfælde kan de vanskeligheder, der er forbundet med lav socioøkonomisk status, forværres af faktorer som f.eks. sprogbarrierer, lave forventninger, utilstrækkelig støtte i familien og lokalsamfundet og mangel på passende rollemodeller,
- 6) sådanne ugunstige omstændigheder — kombineret med manglende fleksibilitet inden for skolesystemerne og kvalitetsforskelle mellem skolerne — kan føre til en situation, hvor mange børn med indvandrerbaggrund samles i skoler, der fremviser dårlige resultater. Tendenser af denne art stiller skolesystemerne i Den Europæiske Union over for alvorlige udfordringer, der gør det sværere at opnå gode resultater for alle og en høj grad af social sammenhængskraft,
- 7) mens det ligger helt fast, at det fortsat er den enkelte medlemsstat, der har ansvaret for at fastlægge sin uddannelsespolitik, er de spørgsmål og udfordringer, der er omhandlet i disse konklusioner, i stigende grad fælles for alle. Der er således et klart potentiale for yderligere støtte, forskning og samarbejde på europæisk plan under anvendelse af relevante fællesskabsprogrammer, såsom handlingsprogrammet for livslang læring og Den Europæiske Integrationsfond, og redskaber som den åbne koordinationsmetode med henblik på udveksling af god praksis og fremme af gensidig læring om politikker og foranstaltninger, der sigter mod at afhjælpe uddannelsesmæssige handicap blandt børn med indvandrerbaggrund;

ER AF FØLGENDE OPFATTELSE:

- 1) uddannelse spiller en vigtig rolle med hensyn til at sikre vellykket integration af indvandrere i de europæiske samfund. Lige fra undervisningen i den tidligste barndom og grundskoleuddannelsen og videre op gennem alle niveauer af livslang læring er der behov for målrettede foranstaltninger og øget fleksibilitet for at tilgodese lærende med indvandrerbaggrund uanset deres alder og give dem den støtte og de muligheder, de behøver for at blive aktive borgere, der klarer sig godt, og for at give dem styrke til at udvikle deres fulde potentiale. Disse foranstaltninger bør koordineres med politikker på andre områder, der er rettet mod behovene hos børn med indvandrerbaggrund og deres familier,

⁽¹⁾ Henholdsvis 11631/08 + ADD 1 og 12594/09.

⁽²⁾ OECD-programmet for international vurdering af studerende.

- 2) uddannelsessystemer, der lægger stor vægt både på ligestilling og på kvalitet, og som arbejder hen imod klare og fælles mål, og som støtter inklusive tilgange på alle niveauer, er formentlig de mest effektive til at imødekomme de særlige behov hos elever med indvandrerbaggrund og forbedre deres resultater på uddannelsesområdet og samtidig skabe sociale bånd mellem dem og deres jævnaldrende fra værtslandet,
- 3) kulturel mangfoldighed i vores samfund bør hilses velkommen som en kilde til vitalitet og berigelse. Uden på nogen måde at svække det primære fokus på værtslandets kulturelle identitet, kerneværdier og grundlæggende rettigheder vil det give varige fordele for alle at fremme interkulturel undervisning i Europas skoler med henblik på at udveksle viden og uddybe forståelsen for hinandens kulturer samt opbygge gensidig respekt og bekæmpe fordomme,
- 4) tiltag såsom indførelse eller styrkelse af antidiskriminerende mekanismer, forøgelse af fleksibiliteten inden for skolesystemerne og fjernelse af barriererne for den enkeltes vej gennem systemet kan hjælpe med til at bekæmpe opdeling og bidrage til, at lærende med indvandrerbaggrund opnår bedre resultater. Tilbud om mere personlig læring og individuel støtte kan være til fordel for alle elever i systemet og føre til højere kvalitet for alle. En forbedring af ydelsernes kvalitet på svagt præsterende skoler kan forbedre mulighederne for alle elever, herunder for indvandrer elever,
- 5) der bør tilskyndes til specialiseret uddannelse i, hvordan man håndterer sproglig og kulturel mangfoldighed, og til udvikling af interkulturelle kompetencer for at støtte skolemyndigheder, skoleledere, lærere og administrativt personale i at tilpasse sig behovene i skoler eller klasser med elever med indvandrerbaggrund og udfolde deres fulde potentiale. Det bør også overvejes, hvordan man f.eks. kan gøre undervisningsmetoder og -materialer og læseplaner relevante for alle elever uanset deres baggrund, hvordan svagt præsterende skoler fortsat kan tiltrække og fastholde de bedste lærere, hvordan man kan styrke lederfunktionen i sådanne sammenhænge, samt hvordan man — i overensstemmelse med de nationale procedurer — kan øge antallet af lærere, der selv har indvandrerbaggrund,
- 6) integrationsprocessen kan lettes gennem udvikling af lokale partnerskaber, bl.a. med familier til elever med indvandrerbaggrund og indvandrerorganisationer, hvilket kan bidrage til skolernes udvikling til læringssamfund. Ved at opbygge et klima af gensidig forståelse, tillid og samarbejde kan partnerskaber af denne art bidrage på mangfoldige måder, bl.a. ved at yde bistand med tolkning, optræde som forbindelsesled — i nogle tilfælde som mægler — mellem skolerne og den pågældende befolkningsgruppe og udvikle positive forbindelser med hjemlandets kultur og sprog. I den forbindelse kan undervisning i værtslandets sprog for forældre til elever med indvandrerbaggrund samt informationsmøder yde et betydeligt bidrag til at forbedre kommunikationen mellem skoler og familier og således forbedre betingelserne for en vellykket social integration,
- 7) færdigheder i værtslandets officielle sprog (eller et af de officielle sprog) er en forudsætning for gode uddannelsesmæssige resultater og en nøgle til både social og erhvervsmæssig integration. Medlemsstaterne bør overveje specifikke forholdsregler til støtte for dette som f.eks. intensiv sprogundervisning for nyankomne elever med indvandrerbaggrund, ekstra støtte til dem, der har vanskeligheder, og særlige kurser for at give alle lærere kompetence til at undervise børn, hvis modersmål er et andet sprog end det, der undervises på. Tilpasninger inden for rammerne af læseplanen — f.eks. øget undervisning i værtslandets sprog for elever, der har et andet modersmål — bør også støttes,
- 8) selv om det primære fokus fortsat bør ligge på værtsproget eller -sprogene, kan det være en fordel på flere niveauer at tilskynde eleverne til at tilegne sig eller bevare kendskabet til deres modersmål: socialt med hensyn til kulturel identitet og personlig selvtilid og erhvervsmæssigt med hensyn til fremtidig beskæftigelsesegnethed, men også uddannelsesmæssigt med hensyn til fremtidig læring. Mens ressourcerne til sådan læring kan være begrænsede, kan dens omfang øges på forskellig måde, f.eks. ved bilaterale aftaler med de berørte lande og samarbejdspartnerskaber med de relevante lokale befolkningsgrupper eller ved hjælp af ny teknologi, f.eks. til etablering af internetkonferencer eller udvikling af e-twinning-initiativer,
- 9) ud over at danne grundlag for senere skoleundervisning kan førskoleundervisning spille en afgørende rolle for integrationen af børn med indvandrerbaggrund, navnlig ved at sætte skarpt fokus på sprogudviklingen. Der bør derfor udfoldes yderligere bestræbelser for at sikre, at socialt ugunstigt stillede familier har passende adgang til børneopfølgning og førskolefaciliteter af høj kvalitet,
- 10) målrettet støtte — som f.eks. ekstra lærerkræfter til skoler i ugunstigt stillede områder og mere individuel undervisning — kan bruges til at opveje uddannelsesmæssige handicap og negative virkninger af utilstrækkelig integration. Det bør også overvejes, hvordan man kan yde yderligere uddannelsesmæssig støtte, f.eks. i form af mentor- og tutorordninger, vejledning af både elever og forældre om de muligheder, der er til rådighed for dem inden for uddannelsessystemet, og oprettelse af centre for undervisnings- og læsehjælp efter almindelig skoletid i partnerskab med forældreforeninger og lokale foreninger. Der er behov for fleksible ordninger for nyankomne indvandrere, navnlig med hensyn til sprogindlæring. I den forbindelse er der ikke blot behov for en hurtig og målrettet indsats kort tid efter ankomsten til værtslandet, men også for permanente sproglige støtteprogrammer,

OPFORDRER DERFOR MEDLEMSSTATERNE TIL

1) at træffe passende foranstaltninger på det rette ansvarsniveau — lokalt, regionalt eller nationalt med henblik på at sikre, at alle børn tilbydes fair og lige muligheder samt den nødvendige støtte til at udvikle deres fulde potentiale uanset baggrund. Sådanne foranstaltninger kan bl.a. tage sigte på at

- udarbejde en integreret politisk tilgang med henblik på opfyldelse af disse mål
- indføre eller styrke antidiskriminerende mekanismer med henblik på at fremme social integration og aktivt medborgerskab
- øge fleksibiliteten inden for uddannelserne og fjerne barriererne inden for skolesystemerne
- forbedre kvaliteten af skolernes ydelser og mindske forskellene mellem dem, bl.a. gennem bestræbelser på at tiltrække og fastholde de bedste lærere og styrke lederfunktionen på svagt præsterende skoler
- øge adgangen til førskoleundervisning og børnepasningsordninger af høj kvalitet
- tilbyde mere personlig læring og individuel støtte, navnlig til indvandrerbørn med uddannelsesmæssige resultater på et lavt niveau
- give specialiseret uddannelse i, hvordan man styrer sproglig og kulturel mangfoldighed, og i interkulturelle kompetencer for skoleledere, lærere og administrativt personale
- udarbejde passende politikker for undervisning i værtslandets sprog samt overveje mulighederne for, at elever med indvandrerbaggrund kan bevare og forbedre deres modersmål
- sikre, at læseplanerne er af høj kvalitet og er relevante for alle elever uanset deres baggrund, og når det drejer sig om undervisningsmetoder og materialer, tage hensyn til de behov, som børn med indvandrerbaggrund har
- udvikle partnerskaber med indvandrergrupper og øge bestræbelserne på at forbedre kommunikationen med forældre med indvandrerbaggrund
- yde målrettet støtte til elever med indvandrerbaggrund, som desuden har særlige behov

— indsamle og analysere data på disse områder med henblik på at præge politikudformningen

— udveksle god praksis på dette område med henblik på at forbedre politikker og foranstaltninger på relevant plan

2) inden for rammerne af den nye strategiramme for europæisk samarbejde på uddannelsesområdet (»ET 2020«) og under anvendelse af den åbne koordinationsmetode at udvikle gensidig læring om bedste praksis for uddannelse af lærere med indvandrerbaggrund,

3) at gøre målrettet brug af programmet for livslang læring, Den Europæiske Socialfond og andre ressourcer såsom Den Europæiske Integrationsfond med henblik på at udarbejde og støtte projekter, der vedrører interkulturel uddannelse og uddannelse af lærere med indvandrerbaggrund,

OPFORDRER KOMMISSIONEN TIL

1) at lette og støtte samarbejdet blandt medlemsstaterne om de spørgsmål, der er omhandlet i disse konklusioner, bl.a. ved at identificere, udveksle, indsamle og sikre effektiv udbredelse af erfaringer og god praksis på ovennævnte områder og ved brug af eksisterende fællesskabsprogrammer,

2) at overveje, hvordan og med hvilke midler målene i Rådets direktiv 77/486/EØF bedst kan opfyldes i en indvandringskontekst, der har ændret sig væsentligt siden vedtagelsen af direktivet,

3) at kontrollere præstationsgab mellem indfødte lærere og lærere med indvandrerbaggrund ved at anvende eksisterende data og indikatorer,

4) at arbejde snævert sammen med andre internationale organisationer, der beskæftiger sig med uddannelse og indvandring, som f.eks. Europarådet, UNESCO og OECD ⁽¹⁾,

5) at sikre, at indvandringsrelaterede spørgsmål på passende vis afspejles i programmet for livslang læring og andre relevante fællesskabsprogrammer, handlingsplanen for voksenuddannelse og Københavnprocessen, samt i andre initiativer på uddannelsesområdet, herunder videregående uddannelse,

6) at sikre, at spørgsmål, der vedrører uddannelse af børn med indvandrerbaggrund, på passende vis afspejles i den sociale beskyttelses- og inklusionsproces.

⁽¹⁾ Det bør sikres, at alle medlemsstater har ret til at deltage i dette arbejde.